

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра музичного мистецтва

Кваліфікаційна робота

з теми **«ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
МУЗИЧНОЇ ГРАМОТИ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА»**

Виконала: здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти
ММ1-М23 групи
спеціальності 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)
Маланчій Христина Володимирівна

Керівник:
Чабан-Чайка Світлана Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент:
Аліксійчук Олена Станіславівна,
кандидат педагогічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2024 р.

ЗМІСТ	
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНОЇ ГРАМОТИ	
1.1. Поняття «пізнавальна активність» як предмет наукового дослідження.....	9
1.2. Пізнавальна активність учнів молодшого шкільного віку на уроках музичного мистецтва як основа для вивчення музичної грамоти.....	19
1.3. Музична грамота як засіб формування пізнавальної активності молодших школярів	35
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ І СТРУКТУРА РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНОЇ ГРАМОТИ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	
2.1. Дослідження формування пізнавальної активності учнів початкових класів у процесі вивчення музичної грамоти	43
2.2. Система роботи з формування пізнавальної активності учнів молодших класів засобами музичної грамоти	51
2.3. Аналіз результатів дослідження.....	59
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Проблема вивчення пізнавальної активності дійсно є однією з ключових у педагогіці, адже вона визначає успішність освітнього процесу та формування особистості школяра. Видатні педагоги минулого Я. А. Коменський, К. Ушинський, підкреслювали важливість зацікавленості й активності учнів у процесі навчання.

Згідно з класичною педагогікою, пізнавальна активність не просто сприяє засвоєнню знань, а й формує у дитини потребу в навчанні як у невід'ємному елементі її життя. Це стимулює розвиток мислення, уяви, творчості, а також виховує самостійність і відповідальність. Навчання, яке викликає захоплення та інтерес, формує глибший зв'язок між учнем і знаннями, дозволяючи перейти від зовнішньої мотивації (оцінки, похвали) до внутрішньої (потреби пізнавати, відкривати нове).

Сучасна педагогіка розвиває ці ідеї, акцентуючи увагу на інтерактивних методах навчання, індивідуалізації підходів і врахуванні психологічних особливостей кожної дитини. У цьому контексті завдання педагога полягає у створенні сприятливого середовища, де знання подаються як цікаві виклики або завдання, що спонукають учня до активної участі.

Пізнавальна активність молодших школярів є не лише інструментом для досягнення навчальних цілей, а й важливим елементом їхнього особистісного та інтелектуального розвитку.

Зміна соціально-економічної ситуації та стрімкий розвиток науково-технічного прогресу створюють нові виклики для освітньої системи, зокрема потребу в інноваційних підходах до навчання, які відповідають вимогам сучасності. Це вимагає від педагогів-практиків переосмислення та втілення цілої низки педагогічних новацій, адже передбачається, що дитина, яка сіла за парту початкової школи, щоразу активніше буде проявляти допитливість, задавати питання, які стосуються близьких і далеких предметів і явищ; цікавитися причинно-наслідковими зв'язками; намагатиметься самостійно

придумувати пояснення явищам природи і вчинкам людей; спостерігати та експериментувати.

Проблемою розвитку пізнавальної активності молодших школярів займалися багато відомих учених. Значний внесок у розумінні природи допитливості молодших школярів внесли відомі українські педагоги О. Савченко, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.

Ян Амос Коменський, видатний чеський педагог XVII століття, був одним із перших мислителів, хто систематично досліджував питання пізнавальної активності в освіті. У своїй педагогічній системі він вважав цю категорію ключовою для досягнення успіху у навчанні. Коменський вбачав у пізнавальній активності не лише інструмент здобуття знань, але й засіб розвитку особистості, формування характеру, волі й цілеспрямованості.

На думку Коменського, лише внутрішня мотивація учня забезпечує справжній інтерес до навчання. Активне прагнення до знань має ґрунтуватися на внутрішньому бажанні пізнавати світ, а не на зовнішніх стимулах, таких як покарання чи винагорода.

Учень, який захоплений навчанням, не лише не уникає складнощів, а й приймає їх як виклики, що сприяють його розвитку. Це є основою для виховання стійкості й наполегливості.

Проблемі пізнавальної активності учнів багато уваги приділяв К. Ушинський, який розглядав пізнавальну активність як засіб успішного навчання, наголошуючи на його ролі в моральному розвитку особистості. Він писав: «Збудіть у людині щиросердний інтерес до всього корисного, вищого і морального, і ви можете бути певні, що вона збереже людську гідність» [61].

Розвиток пізнавальної активності учнів на уроках музичного мистецтва є важливим компонентом їхнього особистісного та інтелектуального становлення. Музичне мистецтво, як інтегративний навчальний предмет, не лише розширює кругозір дітей, але й стимулює роботу їхніх психічних процесів, що є основою для творчого розвитку. Уроки музичного мистецтва, насичені пізнавальними завданнями, стають потужним інструментом

розвитку не лише музичних здібностей, а й загальної пізнавальної активності та творчого потенціалу молодших школярів.

Зважаючи на актуальність означеної проблеми, ми обрали таку тему магістерського дослідження: **«Формування пізнавальної активності молодших школярів у процесі вивчення музичної грамоти на уроках музичного мистецтва».**

Мета дослідження – наукове обґрунтування й експериментальна діагностика формування пізнавальної активності молодших школярів у процесі вивчення музичної грамоти на уроках музичного мистецтва

Об’єкт дослідження – процес формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках музичного мистецтва.

Предмет дослідження – музична грамота як засіб формування пізнавальної активності.

Згідно з метою і предметом дослідження було визначено такі **завдання:**

1. На основі вивчення педагогічної, психологічної, методичної, мистецтвознавчої та філософської літератури визначити сутність поняття «пізнавальна активність».

2. Проаналізувати сучасні підходи щодо вивчення музичної грамоти на уроках музичного мистецтва.

3. Дослідити формування пізнавальної активності учнів початкових класів у процесі вивчення музичної грамоти.

4. Проаналізувати та експериментально перевірити систему роботи з формування пізнавальної активності учнів молодших класів засобами музичної грамоти.

Для досягнення поставленої мети та розв’язання навчальних завдань використано комплекс методів наукового дослідження:

теоретичні: *аналіз філософської, психолого-педагогічної, музично-естетичної, науково-методичної літератури з досліджуваної проблеми, зокрема систематизація, класифікація та узагальнення наукової літератури*

з метою визначення понятійного апарату: сутності, змісту, пізнавальної активності; *систематизація* теоретичних та емпіричних даних для уточнення рівнів сформованості пізнавальної активності у молодших школярів в процесі вивчення музичної грамоти; *аналіз та порівняння* документації, навчальних програм, планів, методичних рекомендацій стосовно змісту музично-естетичного виховання молодших школярів для визначення педагогічних форм та методів розвитку їх пізнавальної активності на уроках музичного мистецтва;

емпіричні: вивчення передового педагогічного досвіду, бесіда, опитування, педагогічне спостереження, творчі завдання для виявлення стану розвитку пізнавальної активності школярів, аналіз продуктів дитячої творчості, педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний етапи) для перевірки ефективності визначених педагогічних умов розвитку пізнавальної активності молодших школярів в процесі вивчення музичної грамоти;

статистичні: методи описової статистики, кількісної та якісної обробки експериментальних даних.

Теоретико-методологічна основа дослідження, що охоплює творчий розвиток молодших школярів і пізнавальну активність, базується на працях провідних педагогів, психологів і методистів. Їхній внесок у цю сферу закладає фундамент для сучасних педагогічних підходів, які сприяють формуванню особистості дитини, розвитку її пізнавальної сфери та творчих здібностей. В. Сухомлинський (акцент на гармонійному розвитку особистості через поєднання навчання і виховання; формування пізнавального інтересу через залучення дітей до активної, творчої діяльності); В. Крутецький (аналіз особливостей мислення та інтелектуальної активності молодших школярів; вивчення ролі психологічних процесів у розвитку творчих здібностей; О. Падалка та Л. Масол (обґрунтування інтеграції мистецтва в навчання для формування естетичного відчуття і творчої активності; створення методичних рекомендацій для розвитку

пізнавальної активності через мистецькі дисципліни); Л. Аристова, Н. Лисенко, Г. Беленька (вивчення способів формування стійкого інтересу до знань у молодших школярів; розробка і впровадження завдань, що стимулюють пізнавальну активність і інтелектуальний розвиток).

Апробація результатів дослідження здійснювалася на педагогічному факультеті Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Основні положення дослідження були представлені на засіданнях кафедри музичного мистецтва, на звітній науковій конференції студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за 2023-2024 навчальний рік, за матеріалами якої випущено електронну версію збірника наукових праць студентів і магістрантів мистецьких спеціальностей педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Основні положення магістерського дослідження знайшли відображення в статтях:

Маланчій Христина. Теоретичні аспекти вивчення музичної грамоти на уроках музичного мистецтва в початкових класах. Наукові праці студентів та магістрантів мистецьких спеціальностей Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [Електронний ресурс] / [редкол.: В. Лабунець (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. С. 138-142.

Маланчій Христина. Формування пізнавальної активності молодших школярів у процесі вивчення музичної грамоти на уроках музичного мистецтва. Актуальні питання сучасної освіти в Україні: виклики та перспективи: збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених, м. Кам'янець-Подільський, 23-24 жовтня 2024 р. / [гол. ред. Лабунець В.М.]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024.

Практичне значення. Матеріали теоретичного та експериментального розділів дослідження мають значну практичну цінність і можуть бути

адаптовані для використання на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО. Їх застосування сприяє підвищенню ефективності формування пізнавальної активності молодших школярів у процесі вивчення музичної грамоти та вдосконаленню професійної майстерності педагогів.

Структура дослідження: Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків. Робота викладена на 86 сторінках друкованого тексту, основний зміст займає 67 сторінок. Список використаних джерел включає 67 найменувань.

ВИСНОВКИ

На основі аналізу наукових праць відомих вчених, педагогів, проведеного експериментального дослідження ми прийшли до таких висновків та узагальнень:

1. Розкрито сутність поняття «пізнавальна активність». Хоча до цього часу психолого-педагогічна наука не дає однозначного визначення поняття «пізнавальна активність», проте багато вчених, дослідників та педагогів зосереджують увагу на різних суттєвих характеристиках цього феномену, які значною мірою пов'язані з навчальною працелюбністю особистості. На розвиток пізнавальної активності школярів у значній мірі впливає педагог із його вміннями таким чином організувати освітній процес, щоб стимулювати учнів до отримання нових знань, самостійного пошуку істини, розвитку критичного мислення.

У контексті системи початкової освіти проблема розвитку пізнавальної активності молодших школярів є надзвичайно важливою, адже саме в цей період закладаються основи не тільки знань, а й інтелектуальних і творчих здібностей дитини. Потреба компетентно орієнтуватися в обсязі знань, що постійно зростають, передбачає, що учні повинні не лише отримувати інформацію, але й розвивати навички критичного мислення, здатність до самостійного пошуку і переробки знань, а також бажання постійно вчитися.

Молодші школярі мають навчитися працювати з інформацією, вміти шукати її, аналізувати, систематизувати та використовувати в різних ситуаціях. Це передбачає розвиток самостійної пізнавальної діяльності, де учні не просто отримують готові знання, а активно взаємодіють з ними.

Підвищення пізнавальної активності вимагає створення таких умов для навчання, коли учні будуть зацікавлені у самому процесі пізнання. Це включає використання інтерактивних методів, ігор, проектів, що стимулюють творчість і ініціативність учнів.

2. Пізнавальна активність є першою рушійною силою, що стимулює інтелектуальний розвиток, а творча активність є її наступним етапом, де

здобуті знання і навички використовуються для створення нових ідей, рішень чи продуктів.

Пізнавальна активність полягає у бажанні отримати нові знання, зрозуміти навколишній світ, розв'язати складні задачі, що забезпечує основу для творчості. Адже творча діяльність передбачає пошук нових шляхів розв'язання проблем, інтерпретацію відомих фактів у нових контекстах, генерування оригінальних ідей. Усі ці процеси неможливі без розвитку пізнавальної активності.

3. Музична грамота в школі не є самоціллю. Музична грамота допоможе глибше зрозуміти, вправно й осмислено виконувати музику. Отже, музична грамота – це засіб реалізації дидактичного принципу свідомості в музичному навчанні.

Так, навчання музичної грамоти базується на розвитку музичного слуху та сприйняття. Головна мета – не просто передати теоретичні знання, а навчити дітей сприймати музику на слух, розуміти її структуру та емоційний зміст. Такий підхід допомагає розвивати уявлення про музичні явища через активне слухання, виконання і аналіз музичних творів.

Для того, щоб з'ясувати стан пізнавальної активності учнів молодшого шкільного віку у процесі вивчення музичної грамоти на уроках музичного мистецтва та можливу динаміку змін, ми розробили програму експериментальної роботи, складовими якої був констатувальний та формувальний етапи дослідження.

4. Експериментальне дослідження, проведене на базі 4-А та 4-Б класів Кам'янець-Подільського ліцею № 7 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області дало змогу нам переконатися у тому, що процес вивчення музичної грамоти на уроках музичного мистецтва відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні пізнавальної активності учнів початкових класів. Завдяки використанню експериментальної методики, яка включала в себе різноманітні методи та прийоми, на основі вправ і завдань, музично-дидактичних ігор ми відмітили позитивну динаміку у формуванні

пізнавальної активності школярів. Зокрема, високий рівень сформованості пізнавальної активності учнів у експериментальному класі зріс на 13,3 %, в той час, як у контрольному – лише 3,1%. Низький рівень в експериментальному класі зменшився на 6,65 %, а в контрольному цей показник залишився без змін.

Отже, одержані дані експериментального дослідження дають змогу стверджувати, що у процесі використання розробленої нами системи роботи в учнів експериментального класу значно підвищився рівень пізнавальної активності при вивченні музичної грамоти на уроках музичного мистецтва, що дозволяє говорити про ефективність застосування експериментальної методики, яка включала в себе різноманітні методи, прийоми, на основі вправ, завдань, музично-дидактичних ігор. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що саме музична грамота відіграє надзвичайно важливу роль у розвитку пізнавальних активності школярів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів поставленої проблеми, оскільки тема є надто широкою та глибокою, що стане умовою для наступного розроблення цієї теми іншими дослідниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агейкіна-Старченко Т. В. Професійна компетентність вчителів мистецьких дисциплін : навчально-методичний посібник. Вінниця : «Ніланд – ЛТД», 2010. 160 с.
2. Анісімова Г.О. Сучасний урок у початковій школі. Навчально-методичний посібник. 2018. с. 11-50.
3. Аристова Л. Естетичне ставлення до мистецтва: теоретичні підходи. Київ. Мистецтво та освіта, 2007. № 3 (45). С. 18-22
4. Барсукова Н. С. Зміст педагогічних умов формування виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Вісник Черкаського університету. Серія: «Педагогічні науки». Черкаси: ЧНУ, 2015. Вип №1 (334). С.3-7.
5. Ващенко Г. Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. Київ: Українська Видавнича Спілка, 2017. 441 с.
6. Войтович С. Розвиток творчих здібностей молодшого школяра. *Педагогічний пошук*. 2014. С. 31–33.
7. Волкова Н. П. Педагогіка. Київ: Академія, 2001. 576 с.
8. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене. Рівне: Волинські обереги. 2011. 522 с.
9. Гумінська О. Концепція формування діяльної особистості в процесі музичного виховання . Завуч. 2005. № 16. С. 15.
10. Державна національна програма «Освіта». Україна ХХІ століття. Київ, 1994. С. 6.
11. Державний стандарт початкової освіти URL: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/> (дата звернення 13.05 2024)
12. Дем'янчук О. Н., Жорняк Б. Є. Музика у системі педагогічного стимулювання художньо-естетичної діяльності молодших школярів.

- Сучасні педагогічні технології: зб. наукових праць. Вип. 2. Луцьк, 2012. С. 147-154.
13. Дорошенко Т. Методи навчання сприйняття музики. Початкова школа. 2003. № 6. С. 18-20.
 14. Дорошенко Т. Розвиток творчих здібностей на уроках музики. Початкова школа. 2007. №4. С. 34–37.
 15. Жорняк Б. Є. Урок музики у молодших школярів в системі особистісно-орієнтованого навчання. Проблеми педагогічних технологій: зб. наукових праць. Вип. 1-4 (34-37). Луцьк, 2007. С. 180-187.
 16. Жорняк Б. Є. Навчально-пізнавальна діяльність молодших школярів на уроках музики. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Культура ХХІ ст.: стан, проблеми, перспективи» 12-13 листопада 2008 р. Вип. 7. Т. I. Рівне, 2008. С. 120-125.
 17. Жорняк Б. Є. Дидактична гра як засіб організації музично-творчої діяльності молодших школярів. Нова педагогічна думка. Вип. 4. Рівне, 2011. – С. 179-182.
 18. Жорняк Б. Є., Миляшкевич Я. Особливості розвитку творчої активності у дітей молодшого шкільного віку. Матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Волинська весна: перші паростки науки» 1 березня 2018 р. Луцьк, 2018. С. 134-136.
 19. Жофчак З. З. Виховання школярів засобами мистецтва. Мистецтво і освіта. 2004. № 3. С. 15-20.
 20. Закон України «Про освіту» від 19.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/> (дата звернення 13.02 2024)
 21. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г.Кремень. Київ : Юрінком інтер, 2008. 899 с.
 22. Казанцева І. Творча діяльність як засіб формування міцності знань учнів. Рідна школа. 2001. № 2. С. 28.

23. Каратаєва М. І. Розвиток творчої особистості молодшого школяра. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2018. С. 159–196.
24. Комаровська О. А. Мистецькі досягнення учнів: що і як оцінюємо. Мистецтво та освіта наук.-метод.журнал. 2018. № 4 (90). С. 2–6.
25. Кондратова Л.Г. Мистецтво. Підручник інтегрованого курсу для 4 класу закладів загальн. серед.освіти. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан. 2021. 172 с.
26. Концепція Нової української школи URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf> (дата звернення 13.04 2024)
27. Красовська О. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в галузі мистецької освіти. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць. Рівне: РВЦ МЕРУ імені академіка Степана Дем'янчука. № 1 (15). Рівне, 2016. с.39-49.
28. Красовська О. О. Професійна готовність майбутнього вчителя початкової школи до мистецько-освітньої діяльності. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць. Рівне: РВЦ МЕРУ імені академіка Степана Дем'янчука. № 2 (16). Рівне, 2016. С. 98-108.
29. Кудикіна Н. Психологія та педагогіка гри. Відкритий урок. 2006. № 5-6. С. 39.
30. Лісіна М. Розвиток пізнавальної активності дітей у процесі спілкування із дорослими та ровесниками. Харків : ОВС, 2017. 98 с.
31. Лобова О. В. Діагностика та стимулювання розвитку інтересу як професійно значимої якості особистості майбутнього вчителя: дис.кандидата психол. наук. Київ , 2008. 430 с.
32. Лобова О. В. Мистецтво: підручник інтегрованого курсу для 4 класу закладів загальної середньої освіти. Київ. Школяр. 2021. 176 с.

33. Лозова В. І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів . 2-е вид., доп. Харків: ОВС, 2000. 164 с.
34. Максимова Н., Порох Л. Психологічні умови забезпечення розвитку творчого потенціалу учнів. Рідна школа. 2001. № 5. С. 18-19.
35. Митник О. Пізнавальні завдання для розвитку творчих здібностей. Київ, 2000. 48 с.
36. Мозгальова Н. Особливості розвитку творчої самостійності молодших школярів на уроках музики в загальноосвітній школі. Педагогічний пошук. 2006. № 3 (51). С. 57-60.
37. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: Навчальний посібник. Київ, 1999. 350с.
38. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навч. посібник. Київ: Просвіта, 2000. 368 с.
39. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД. 2018. 160 с.
40. Олексюк О. М. Компетентісно орієнтований освітній простір як основа модернізації вищої мистецької освіти. Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матер. Міжнар. наук. – практ. конф. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2012. С. 494-501.
41. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посібник: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2013. 248 с.
42. Олійник С. В. Музично-творчий потенціал у контексті мистецької освіти. Мистецтво у духовному відродженні України: традиції, новації і перспективи. Збірник матеріалів. Рівне: Волинськіобереги, 2004. С. 26-35.
43. Остапенко Н. І. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. № 2. Ніжин, 2015. С. 53-57.
44. Пацкань І. В., Штепа Ж. В. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва під час проходження педагогічної практики. Сучасні інформаційні технології та інноваційні

- методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Вип.46. Харків, 2016. С. 289- 292.
45. Печерська Е. П. Удосконалювати музично-творчий розвиток дітей. Початкова школа. 2006. №6. С. 40- 44.
 46. Поплавська Ю. О. Методика навчання музичної грамоти. Вінниця: Нова книга, 2007.128с.
 47. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» URL: [https://www. Kmu.gov.ua/ua/npas/prozatverdzhennya – derzhavnogo – standartu – rochatkovoyi – osviti](https://www.Kmu.gov.ua/ua/npas/prozatverdzhennya%20derzhavnogo%20standartu%20pochatkovoyi%20osviti). (дата звернення: 16.12.2021).
 48. Рагозіна В. Особливості методики розвитку пізнавальної активності молодших школярів. Мистецтво та освіта. 2004. № 5. С. 5-8.
 49. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник . Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2011. 540с.
 50. Русова С. Нова школа. Педагогічна спадщина Софії Русової і сучасна освіта: Науково-методичний посібник за ред. В.Г.Слюсаренка та О.В.Проскури: ІЗМН. Київ, 1998. С.154.
 51. Савченко О.Я. Урок у початкових класах. Харків : Освіта. 2013. 225с.
 52. Силіна Г. П. Питання формування творчої активності дітей молодшого шкільного віку в педагогічній літературі кінця ХІХ – поч..ХХ ст.// Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Херсон, 2001. №14. 165 с.
 53. Скрипченко О. В., Скрипченко Л. О., Лисянська Г. М. Довідник з педагогіки і психології. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. 216 с.
 54. Соломаха С. О. Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури: посібник Імекс-ЛТД. Кіровоград, 2013. 158 с.
 55. Суржанська В. А. Творчі завдання як засіб формування пізнавальної активності старших дошкільників: автореф.дис ... на здобуття наук.

- ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка». Київ, 2004. 19 с.
56. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5-ти т. Т.5. Київ: «Рад.школа», 1977. 639 с.
 57. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибрані твори: В 5-ти томах. Т.3. Київ: «Рад. школа.» 1976. 632 с.
 58. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), від 22.02.2018 р. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>. (дата звернення: 16.08.2024).
 59. Ткаченко В. Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів музики. Проблеми підготовки сучасного вчителя. № 10 (ч.1.) Київ, 2014. С. 207-112.
 60. Уроки художньо естетичного циклу в школі: навчання і виховання: навчальний посібник / [Н. Миропольська, С. Ничкало, В. Рагозіна, Л. Хлебникова, В. Шахрай]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 240 с.
 61. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори: в 2-х т; пер. з рос. / ред. кол.: В. М. Столетов (голова) [та ін.]. Київ: Рад. школа. 1983. С. 253 – 255.
 62. Черкасов В. Психофізіологічні характеристики учнів молодших класів, їхній вплив на музично-творчий розвиток школяра. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки. 2015. Вип.135. С. 37-40.
 63. Шинтяпіна І. В. Художньо-творчі вміння як умова творчого самовираження. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. наук. праць. Київ: Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2002. Вип. 3 С. 33-37.
 64. Шинтяпіна І. В. Музична імпровізація як основний компонент у творчому розвитку особистості. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. наук. Праць. Київ : Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2001. Вип.2. С. 208-217.

65. Шумська В. Методи і прийоми розвитку пізнавальної активності учнів на уроках музики. Педагогічний пошук. 2006. № 3. С. 66-68.
66. Хомич М. М., Прокопчук В. І. Діяльнісний підхід у розвитку музичних здібностей молодших школярів. Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. Рівне : Волинські обереги, 2019. Вип.5. С. 283–288.
67. Ярмаченко М.Д. Педагогічний словник. Київ: Педагогічна думка. 2011. 516 с.